

Det är fastighetsägaren som har bevisbördan för att de enskilda lösningarna bättre tillgodoser behovet att ta omhand fastighetens dagvatten än att låta koppla in detta på kommunens dagvattenledning. Va-nämnden fann att utredningen inte visat detta. När det gäller dagvatten gata avses med behov eller nytta inte den individuella fastighetsägarens nytta utan bebyggelseområdets behov i stort av dagvattenavledningen.

Bakgrund:

TB äger fastigheten Halmstad Eketånga 3:108, GP äger fastigheten Halmstad Eketånga 3:10, GS äger fastigheten Halmstad Eketånga 6:93, KP och C HA äger fastigheten Halmstad Eketånga 6:92, CF och L-LF äger fastigheten Halmstad Eketånga 6:259, PL och JM äger fastigheten Halmstad Arenan 1, KN och PN äger fastigheten Halmstad Aftonen 4, EA äger fastigheten Halmstad Aftonen 3, AB E L äger fastigheten Halmstad Eketånga 3:17, C L-S äger fastigheterna Halmstad Eketånga 3:68 och Halmstad Eketånga 3:69, JT och AT äger fastigheten Halmstad Eketånga 3:70, vilka samtliga fastigheter är belägna inom verksamhetsområdet för Halmstads kommuns (kommunen) allmänna vatten- och avloppsanläggning. Fastighetsägarna har påförts anläggningsavgifter för dagvatten med varierande belopp mellan ca 35 000 kr och 45 000 kr per fastighet.

Yrkanden:

TB yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att han inte är skyldig att utge ytterligare anläggningsavgift än den som den dåvarande ägaren av fastigheten en gång erlagt till dåvarande Söndrums kommun.

GP yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att förutsättningar för uttagande av anläggnings- och brukningsavgift för dagvattentjänsterna gata respektive fastighet inte föreligger för hennes fastighet.

GS yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att förutsättningar för uttagande av anläggnings- och brukningsavgift för dagvattentjänsten inte föreligger för hennes fastighet.

KP och C HA yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att de skall befrias från anläggnings- och brukningsavgiften för dagvattentjänsten, eller att avgiften i vart fall skall jämkas till en lägre skälig nivå.

CF och L-LF yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att de inte är skyldiga att ansluta sin fastighet till kommunens allmänna dagvattenanläggning samt att de inte skall behöva erlægga ersättning och i andra hand att anläggningsavgiften för fastigheten Halmstad Eketånga 6:259 fastställs till högst 8 910 kr inklusive mervärdesskatt.

PL och JM yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att förutsättningar saknas att utta anläggnings- och brukningsavgifter för anslutning av deras fastighet till kommunens allmänna dagvattenanläggning.

KN och PN yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att förutsättningar saknas att utta anläggnings- och brukningsavgifter för anslutning av deras fastighet till kommunens allmänna dagvattenanläggning.

EA yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att förutsättningar saknas att utta anläggnings- och bruksavgifter för anslutning av hennes fastighet till kommunens allmänna dagvattenanläggning.

C L-S och AB E L yrkade för sina respektive fastigheter, som det får förstås, i första hand att Va-nämnden skulle fastställa att hon och bolaget inte är skyldigt att utge anläggningsavgift för vattentjänsterna dagvatten gata och dagvatten fastighet och, i andra hand, att avgiften skulle jämkas till en lägre skälig nivå. C L-S och bolaget har vidare yrkat ersättning för processkostnader med sammanlagt 114 446 kr inkl. moms fördelat med hälften på vardera. I beloppet ingår arvode med 95 000 kr.

JT och AT yrkade att kommunen skulle betala tillbaka anslutningsavgiften för dagvatten med 45 125 kr som de betalat enligt faktura 62790340.

Kommunen bestred yrkandena och yrkandet om ersättning för processkostnader.

Fastighetsägarna:

TB (Eketånga 3:108) anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. Han har stenkistor till regnvatten och behöver inte ansluta till dagvattenledningen. Han har ingen källare varför han inte har behov av dagvattenledning. Han har inte fått något klart besked från kommunen om vilken avgift som skulle erläggas förrän han själv tog kontakt med kommunen och frågade. Med tanke på förhållandena på hans fastighet kommer pumpning av dagvattnet att bli nödvändigt, vilket kommer innebära ytterligare kostnader för såväl anläggning som drift av en särskild pump. Den avgift kommunen utkräver för anslutningen är helt orimlig.

GP (Eketånga 3:10) har påpekat att det kan regna hur mycket som helst och på hennes tomt tar sanden emot allt vatten.

GS (Eketånga 6:93) har framhållit att informationen från kommunen avseende ombyggnad av va-ledningar har varit mycket bristfällig och att något krav på obligatorisk anslutning för fastigheten till anslutningspunkten inte föreligger.

KP och C HA (Eketånga 6:92) anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. Området som de bor i har haft ett underdimensionerat va-system med återkommande problem med en läckande vattenledning från femtiotalet. Senhösten 2007 påbörjades renovering av va-systemet och i samband med det separerades spill- och dagvatten. I det första informationsbrevet angav kommunen läckage som orsak till ledningsbytet och där fanns inga uppgifter om att de boende skulle påtvingas nya anslutningsavgifter. I ett senare informationsbrev angav kommunen i stället problem med spillvattenledningar på grund av stora regnmassor som orsak till ombyggnaden och informerade om att de boende skulle betala anläggnings- och bruksavgift. Deras hus är litet, 87 kvm, på en tomt på 1 087 kvm med sandig mark. De har stenkistor för takavvattning och allt vatten sjunker undan direkt. De har inget behov av en anslutning till ett dagvattensystem och kommer därför inte att ansluta sin fastighet. De anser inte

att de ska behöva betala för en service de inte har beställt och inte heller kommer att nyttja. Taxan för anslutningen är oskäligt hög. Att den uppgivna orsaken till ombyggnaden har ändrats tyder på att kommunen har konstruerat ett behov av en dagvattenledning för att finansiera en ombyggnad som redan finansierats via de vanliga va-taxorna. De är framför allt missnöjda med kommunens hantering av informationen runt projektet. Det gavs löften om att informationsmöten skulle ordnas som aldrig kom till stånd. Ytterligare en orättvisa är att fastighetsägare längs olika gator i samma stadsdel behandlas icke likvärdigt, genom att vissa meddelats dispens från anslutningskravet och andra inte.

CF och L-LF (Eketånga 6:259) anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. De vill ha likabehandling enligt kommunallagen avseende anslutningsavgifter för ny anslutningspunkt. De har i dag ett fullt fungerande dagvattensystem med stenkistor på tomten. Nivåskillnaden på tomten möjliggör inte en anslutning till Örnäsvägen. Fastigheten är bebyggd med enplanshus utan källare och har inte haft problem med grundvatten. Dagvatten från deras fastighet har aldrig belastat kommunens ledningar, eftersom dagvattnet aldrig letts in på kommunens ledningsnät, utan omhändertagits lokalt. Därför har de svårt att förstå av vilken anledning de nu skulle vara betjänta av en anslutning till den nya ledningen. De kan inte inse varför de skall tvingas bidra ekonomiskt till lösningar på problem som inte är deras. Dagvattnet kommer med den föreslagna kommunala anslutningen att rinna en längre sträcka än med den befintliga lösningen. Härutöver måste beaktas att den servitutsrätt som kommunen utverkat för sina servisledningar över den angränsande fastigheten fram till förbindelsepunkten avser två och inte tre rörledningar. Kommunens metod att i sina informationsutskick enbart sända med rättsfall från domstolarna som talar i kommunens favör är osaklig och oprofessionell. Beslutet att låta fastighetsägare längs den likvärdiga Simmarevägen slippa anslutning är en orättvisa som kommunen inte kan motivera sakligt. Kommunen har känt till problemet med kapacitetsbristen under minst fem års tid. Eftersom samtliga berörda fastighetsägare även betalar bruksavgifter för spillvatten, som utöver rena driftkostnader även är tänkta att täcka kostnaderna för förnyelse av ledningen, borde kommunen därför ha använt de medlen för att förbättra kapaciteten i stället för den nu valda vägen med särskild tvångsfinansiering. – Regnvattnet är en värdefull resurs och det är ekonomiskt att leda tillbaka det till grundvattnet. Stenkistor är en bra lösning för detta. Markförhållandena på deras tomt är idealiska då genomsläppligheten är mycket god eftersom deras sandrika jord tillåter vattnet att ledas vidare relativt fort till skillnad från tät och mycket finkornig och lerig jord.

PL och JM (Arenan 1) anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. Enligt deras uppfattning är de problem som kommunen stödjer sig på enbart resultatet av den omfattande, nytillkomna bebyggelse som tillåtit koppla in sig på spillvattennätet utan att kapaciteten dessförinnan förstärkts. Om alla hade gjort som de och tagit hand om sitt dagvatten lokalt med stenkistor, hade kommunen kunnat undvika hela den stora investeringen och de orättvisor som nu uppkommit inom avgiftsbetalarkollektivet. En annan märklig inkonsekvens är att en rad fastigheter belägna närmast havet av kommunen meddelats dispenser

från kravet på anläggningsavgift, trots att flera av de fastigheterna släpper ut sitt dagvatten i en bäck, utan minsta föregående rening eller bearbetning. Själva beloppen framstår som helt orimliga mot bakgrund av fastigheternas ekonomiska bärkraft. – De vänder sig mot avgifterna eftersom de anser att en anslutning till dagvattenledningen inte är nödvändig. Åtgärder har redan vidtagits för att förebygga eventuella problem med översvämning. Som ägare till fastigheten fick de aldrig möjlighet att väga in denna kostnad i budgeten. De har aldrig tidigare, förrän omläggning av avloppsledning och dagvattenledning genomfördes 2007-2008 och utbyggnaden av kustleden färdigställdes, haft några som helst grundvattenproblem eller problem med dagvatten. När fastigheten förvärvades 1986 dränerades runt huset och en stenkista byggdes och placerades cirka 10 meter sydost om byggnaden. Denna har fungerat tillfyllest fram till förra våren, då grundvattnet höjdes så pass att matkällaren översvämmades. Sedan kustvägen byggdes ut och flera asfaltytor tillkommit har marken blivit mer vattensjuk. Det är de nya omständigheterna vad gäller utökning av asfaltytorna som gör att behovet av dagvattenledningar ökat, inte behovet från fastighetsägarna. Det är därigenom med kommunala medel som dagvattenledningen skall finansieras och inte via enskilda fastighetsägare. Det har framkommit att det inte finns något anslutningstvång men att avgiften står kvar oavsett anslutning. Eftersom det liggande förslaget kommer från ett EU-beslut om att åtgärder ska vidtas för att undvika översvämningar i källare genom anslutning till kommunala dagvattenledningar, är det högst anmärkningsvärt att man inom Sverige säger att avgiften är nödvändig dock inte själva anslutningen. Det finns möjlighet till befrielse från anslutningsavgiften, vilket deras grannar på Simmarevägen åtnjuter emedan deras dagvatten anses gå direkt ut i havet. Det är fallet även beträffande deras eget dagvatten. Deras tomt gränsar till ett naturområde och saknar grannar på två håll. Marken är sand, vilket torde innebära att eventuella dagvattenansamlingar kan tränga ner i marken tämligen snabbt och utan att vålla översvämningar. – De kräver en fullständig kartläggning och redogörelse av kommunen för vilka och hur många fastigheter som direkt eller indirekt påverkar dagvattnet och få den totala kostnaden för dagvattenledningen utslagen på samtliga fastighetsägare inom det aktuella området. De har en egen naturlig lösning eftersom de har en fastighet med torpargrund, dränerad tomt och en stenkista där vattnet rinner ut i havet 70 meter längre ner på gatan. Kommunens hantering är anmärkningsvärd. Informationsmässigt har det varit dåligt. En viktig punkt är också att det inte verkar vara dagvattenproblemet som är det huvudsakliga utan finansieringen till kommunens va-tjänst, eftersom fastighetsägarna ska betala anslutningsavgiften men inte behöver ansluta sig. Då de inte vill ansluta sig eftersom det dels innebär en kostnad, dels eftersom de inte ser nytta och inte upplever problemet med själva dagvattnet, kommer problemet med dagvattnet inte att lösas över huvud taget. De hade uppskattat mer information från kommunen om hur problemet med dagvattnet ser ut och vad det innebär.

KN och PN (Aftonen 4) har, liksom EA (Aftonen 3), anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. De vänder sig mot avgifterna eftersom de anser att en anslutning till dagvattenledningen inte är nödvändig. Under de år de ägt sina fastigheter har det inte varit några problem med avrinning av dagvatten trots att det varit nederbördsrikt under vissa år. Då fastigheternas läge i förhållande till

havsnivån är relativt högt och med hänsyn till avståndet från havet anser de att det inte föreligger någon fara för översvämning. Marken som fastigheterna ligger på är sandjord, vilket gör att avrinningen sker snabbt och inga vattenansamlingar bildas som kan orsaka översvämningar. De anser även att deras fastigheter ska befrias från avgiften liksom de fastigheter som ligger på Simmarevägen då även dagvattnet från deras fastigheter rinner ut i havet. Nivån på deras fastigheter är högre och längre från havsnivån. I kommunens skrivelse anges att fastighetsägarna ska ha delgetts information om det utökade verksamhetsområdet. Detta har inte skett.

C L-S (Eketånga 3:68 och 3:69) och Aktiebolagets [REDACTED] (Eketånga 3:17) anförde till stöd för sin respektive talan i huvudsak följande. Det finns redan egen avledning av dagvattnet inom fastigheterna. Denna ordnades när husen byggdes 1958 och har fungerat helt problemfritt i alla år. Det finns således inget behov av något annat system. Hon känner inte till någon i grannskapet som skulle ha haft problem med dagvattnet eller med översvämningar. Det kan varken vara riktigt att de skall tvingas betala för en tjänst som de inte behöver eller kan finansiera utan betydande ekonomiska påfrestningar. Hon anser att hon löst problemen för sina fastigheter genom stenkistor, som vilar i sandjord med god genomsläpplighet. Således är fastigheterna ytterst väldränerade och det är helt osannolikt att dagvattnet som belastar hennes fastigheter skulle kunna påverka förhållandena i kommunens spillvattenledning på minsta sätt. Dessutom måste man betänka att kommunen inte kan tvinga någon att faktiskt koppla om dagvattnet, varför det finns överhängande risk att de påstådda problemen kommer att bestå. – Halmstads kommun har i samband med byte av dricksvattenledning lagt ner dagvattenledning längs med Örnäsvägen. Vissa, men inte alla, av de boende längs med denna gata har debiterats anläggningsavgift. Kommunen har inte heller presenterat någon plan för utbyggnad av dagvattensystemet i området i övrigt. Rätteligen borde kommunen fördela anläggningsavgiften på samtliga fastigheter i avrinningsområdet som får nytta av ledningen, dvs. även de fastigheter norr om Örnäsvägen som erhåller nytta. Något skäl att differentiera avgiften så att hon och bolaget tar en högre del av kostnaden än genomsnittet finns inte. Vare sig hon och bolaget eller, vad de känner till, någon annan fastighet längs med Örnäsvägen kommer att ansluta sig till ledningen. Den avgift som lagts på dem ska i konsekvens därmed sänkas väsentligen. – Fastigheternas dagvattenavlopp tillgodoses redan inom fastigheterna. Detta är en större fördel för fastigheterna då det är förenat med stora kostnader om den allmänna anläggningen ska kunna utnyttjas. Det kan inte vara rimligt att ett fåtal fastigheters problem ska belasta dem med stora kostnader. Nyttan står inte i proportion till kostnaden.

JT och AT (Eketånga 3:70) anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. Deras fastighet kan inte på något sätt utnyttja dagvattenanslutningen. De har bott på fastigheten sedan 1979 och inte haft några som helst problem med egen hantering av dagvattnet. De har aldrig ifrågasatt kommunens motiv för reparation av vatten- respektive spillvattenledningar. Många gånger har de sett att vattenledningen sprungit läck och att detta lett till översvämningar. Vid dessa tillfällen hade kanske en dagvattenledning varit till nytta. Förhoppningsvis har behovet nu minskat om reparationsarbetet blivit väl utfört. Genom att kom-

plettera nämnda reparation med en dagvattenledning, vilken av kommunen beskrivs som en nytthet för fastigheterna längs Örnäsvägen, avser kommunen att åtminstone delfinansiera reparationsarbetet genom en godtycklig anslutningsavgift för dagvatten. De har en väl dränerad tomt bestående av sand samt ett väl fungerande omhändertagande av regnvatten från tak m.m. medelst dräneringsrör och stenkistor. Detta system har fungerat utmärkt de senaste 50 åren och bedöms även framläses vara den bästa lösningen, även med beaktande av framtida klimatförsämring. Att samla upp regnvattnet från en tomt om 1 400 kvadratmeter via brunnar, kanaler etc. och pumpa ut detsamma i dagvattenledningen är tekniskt, ekonomiskt och miljömässigt oansvarigt. – Kommunen hävdar att ett antal fastighetsägare under lång tid påtalat problem med hantering av ytvatten och högt grundvatten samt att dessa fastigheter har löst problemet genom otillåten utpumpning av dag- och dräneringsvatten till spillavloppet. De hävdar att denna beskrivning är missvisande. Problemet är begränsat till någon enstaka fastighet och borde ha lösts genom åtgärder inom fastigheten. Det är också märkligt att kommunen accepterat att någon fastighet fortlöpande pumpat ut regnvattnet i avloppssystemet utan föreläggande. Verksamhetsplanen för området omfattar många fler fastigheter än de vid Örnäsvägen. Enligt kommunen bidrar deras fastighet till grundvattennivån för de fastigheter som drabbas av översvämning. De har svårt att förstå att inte hela området inom planen också skulle bidra med vatten och således vara med att betala notan. Enligt kommunen skall de fastighetsägare som närmast har nytta av att dagvattnet från den allmänna platsmarken tas omhand finansiera en utbyggnad och att det är ett rättvisekrav att kostnaderna fördelas ut på den del av kollektivet som har mest nytta av detsamma. De hävdar att kostnaderna har debiterats på ett till synes godtyckligt sätt och kräver en transparent redovisning beträffande debiteringsgrunder gällande varje enskild fastighet.

Kommunen:

Vattenledningen i gatan från 1950-talet var utförd av eternitrör och var på grund av ett flertal läckor i stort behov av utbyte. I samband med förnyelse av vattenledningen förnyades även spillavloppsledningen och komplettering gjordes med ny dagvattenledning. Fastigheterna ligger inom tätbebyggt detaljplanlagt bostadsområde. Kommunens bedömning är att fastigheternas behov av dagvattenavlopp inte med större fördel kan tillgodoses på annat sätt än genom den allmänna anläggningen. Förhållandena i området ställer krav på en väl fungerande dagvattenavledning i området som helhet och därmed även för de enskilda fastigheterna. Ett antal fastighetsägare inom aktuellt område i Eketånga har under lång tid påtalat problem med hantering av ytvatten och högt grundvatten. Problemen beror till stor del på avsaknad av fungerande dagvattensystem och därmed problem med att bli av med dagvatten inom området. En följd av detta är otillåtet nyttjande av spillavloppssystemet för avledning av både dag- och dräneringsvatten. Spillavloppssystemet belastas därmed med onödigt stor mängd ovidkommande vatten. Källaröversvämningar har rapporterats från ett antal fastigheter inom det avrinningsområde som Örnäsvägen tillhör. Spillvattenledningen i Örnäsvägen har till följd av stora mängder tillskottsvatten (regn- dränerings och grundvatten) tidvis varit överlastad. Vid ett flertal tillfällen har överbelastningen utöver källaröversvämningar även medfört bräddningar till havet. Det var bl.a. utifrån dessa aspekter som kommunfullmäktige i

Halmstad den 26 februari 2009 fattade beslut om att utöka verksamhetsområdet till att få den nuvarande omfattningen. Av sökandenas fastigheter har både Arenan 1 och Eketånga 6:92 de senaste åren drabbats av källaröversvämning. Den sistnämnda fastigheten fick enligt kommunens noteringar översvämning på grund av överbelastning av spillvattenledningen i samband med en nederbördsrik period. Vad gäller Arenan 1 så kan deras översvämning inte bero på dagvatten från hårdgjorda ytor skapade i samband med Kustvägens utbyggnad eftersom dessa avvattnas via det kommunala dagvattensystemet för vidare transport ut i havet. Detta vatten belastar inte området nedan Kustvägen. Att fastighetsägare inte upplevt något behov av dagvattenavledning beror på tidigare felaktiga inkopplingar och inläckage av dagvatten till spillvattenledningen. Avsikten med dagvattenutbyggnaden är att eliminera problemen med ytvatten och dräneringar och minska mängden ovidkommande vatten till spillavloppssystemet samt ge fastigheterna möjlighet att på ett tillfredsställande sätt avleda dag- och dräneringsvattnet. Kommunen kommer inte att kräva någon anslutning av fastighetens dagvattensystem men däremot med stöd av ABVA kräva att eventuell avledning av dag- och dräneringsvatten till spillavlopp inte längre får ske. Förutsättningen för att avgiftsskyldighet för nyttigheten dagvatten skall föreligga för en fastighet är att den ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna dagvattenanläggningen. Avgifterna enligt Halmstads kommuns va-taxa uppfyller vattentjänstlagens krav. De överskrider inte det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga. Avgifterna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist.

Det går inte att som sökandena enbart bedöma behovet av dagvattenavledning för den egna fastigheten och utifrån det dra slutsatser om behovet för hela området. I stället är det så att de hydrologiska förhållandena hänger samman. Leds dagvatten ut lokalt genom stenkistor och liknande anordningar kommer vatten ändå att söka sig ut i marklagren och bidra till undermineringen på annat håll. Vid rejäla regn sväljer inte stenkistorna allt vatten. Det är inte synligt när vattnet når bredden på stenkistan och transporteras vidare. De alltför hårdgjorda ytorna leder också vattnet ut på gatorna med allt större problem att omhänderta detta. Dagvattenflödena i nedre Eketånga härrör både från de i målet aktuella gatorna, men också från fastigheter högre upp i avrinningsområdet. Av logiska skäl följer att man alltid måste bedriva en utbyggnad nerifrån och upp i flödesriktningen och det är därför man börjat med de lägst belägna gatorna.

Av vattentjänstlagen följer att det är de fastighetsägare som närmast har nytta av att dagvattnet från den allmänna platsmarken tas om hand som skall finansiera utbyggnaden. Vattentjänsten dagvatten-gata är således en tjänst som inte är kopplad till krav på förbindelsepunkt eller ett faktiskt behov på den enskilda fastigheten utan det är fråga om en ren infrastrukturtjänst. I Halmstads kommun finansieras va-tjänsten i dess helhet av va-kollektivet utan skattesubventioner. Därmed är det ett rättvisekrav att kostnaderna för dagvattentjänsten fördelas ut på den del av kollektivet som närmast har nytta av den. När det gäller avgifternas storlek är kommunens va-taxor relativt måttliga i förhållande till både riket och länet i övrigt.

Vad beträffar tjänsten dagvatten-fastighet gäller att den enskilde fastighetsägaren kan undgå kravet på anläggnings- och bruksavgifter, om han eller hon förmår visa att samma behov kan tillgodoses lika ändamålsenligt på annat sätt; dock är det inte kommunens uppgift att utreda förhållandena på varje enskild fastighet. – Kommunens ambition har varit att förmedla sakliga besked om vad som gällt för utbyggnad och avgiftsskyldighet så pedagogiskt som möjligt.

Kommunen har erbjudit alternativ förbindelsepunkt söder om fastigheten Eketånga 6:259 som medger bättre avledningsförhållanden. Angränsande fastighet Eketånga 6:94 har sedan tidigare avledning av dagvatten från fastigheten på motsvarande sätt till befintlig utloppsledning för dagvattnet. Detta är anledningen till att anläggningsavgiften för denna fastighet endast omfattar nyttigheten dagvatten gata eftersom nyttigheten dagvatten fastighet bedömts som tidigare erlagd. – Fastigheterna utmed Simmarevägen ligger utanför kommunalt verksamhetsområde för dagvatten och kan därför inte vara avgiftsskyldiga för dagvatten.

Inom det nya verksamhetsområdet för dagvatten har dagvattenledningsnät byggts ut i etapper och anläggningsavgift debiterats berörda fastighetsägare enligt för kommunen gällande taxa och ABVA. Längs Örnäsvägen finns även sedan tidigare fastigheter som länge ingått och varit anslutna till verksamhetsområde för dagvatten. Dessa fastigheter har sedan tidigare erlagt anläggningsavgift för dagvatten. Övriga skillnader i erlagd anläggningsavgift har sin orsak i att utbyggnaden av dagvattensystemet pågick under flera år med mellanliggande taxeregleringar. Utbyggt ledningssystem är dimensionerat enligt för branschen gällande normer. Dagvattenledningen i Örnäsvägen är nedströms belägen i ett större avrinningsområde. Dimensioneringen är gjord för hela det aktuella avrinningsområdet. Halmstads kommun har en kommunövergripande åtgärdsplan för hantering av dagvattenproblematik. Åtgärdsförslagen är prioriterade utifrån ett flertal aspekter. På sikt kommer dagvattenutbyggnaden att omfatta hela Eketånga. Gatorna norr om Örnäsvägen ingår i åtgärdsplanen men är inte högst prioriterade och därför inte heller utbyggda ännu.

I fråga om yrkad ersättning för processkostnader som framställts av AB E Lindahl och av C L-S har kommunen framhållit att särskilda skäl enligt 14 § 2 st lagen om Statens va-nämnd inte föreligger. Om ersättning ändå utdöms skall yrkat belopp reduceras kraftigt.

Va-nämnden yttrade:

Dagvatten fastighet

Enligt 24 § första stycket lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen, gäller att en fastighetsägare skall betala avgifter för en allmän va-anläggning om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och den med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver vattentjänster och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. Vid bedömningen av behovet av skyddet för människors hälsa eller miljön, skall särskild hänsyn tas till i vilken utsträckning jämförda alternativ tillgodoser intresset av en god hushållning med naturresurser. Avgiftsskyldighet uppkommer när hu-

vudmannen har upprättat förbindelsepunkt för fastighetens anslutning och underrättat fastighetsägaren om dess läge.

Enbart det förhållandet att huvudmannen har byggt ut den allmänna va-anläggningen inom ett område medför alltså inte att fastighetsägarna därmed blir skyldiga att erlägga anläggningsavgift. Avgiftsskyldigheten skall i princip vara motiverad av den enskilda fastighetens behov. Frågan om hur behovet i fråga bäst kan tillgodoses skall bedömas efter objektiva grunder och med beaktande av fastighetens användningsmöjligheter på sikt. Vid prövningen måste hänsyn vidare tas bland annat till den omgivande bebyggelsen och områdets karaktär i övrigt. Där förhållandena i ett bebyggelseområde i stort påkallar att allmän va-anläggning byggs ut för att betjäna området, är det ofrånkomligt att detta åtminstone i någon mån måste innefatta en presumtion för att också de enskilda fastigheterna i området har ett motsvarande behov.

I målen har fastigheterna anordningar för att ta omhand dagvattnet – efter vad som framkommit – främst i form av stenkistor med infiltration och att ett behov föreligger att ordna dagvattenavrinningen torde inte vara stridigt. Vad som är föremål för prövning i målen är därför hur detta behov tillgodoses på bästa sätt. Fastighetsägarna har därvid bevisbördan för att de enskilda lösningarna bättre tillgodoser behovet att ta omhand fastigheternas dagvatten än att låta koppla in detta på kommunens dagvattenledning.

Sökandenas fastigheter är belägna inom ett tätbebyggt, detaljplanelagt bostadsområde för permanentboende nära Halmstads centrala delar. Bebyggelsen har med åren utökats väsentligt och på många tomter har marken hårdgjorts i ökad utsträckning med stenpartier och asfaltering har ägt rum både inom tomtmark och på de allmänna vägarna. Kommunen har successivt byggt ut dagvattenledningarna inom stora delar av Eketånga och i samband därmed utvidgat verksamhetsområdet för nyttigheten dagvatten. Även längs delar av Örnäsvägen finns sålunda sedan tidigare verksamhetsområde för dagvatten med fastigheter anslutna till dagvattenledningen medan villaområden norr därom fortfarande i viss utsträckning inte har dagvatten utbyggt. Tidigare har befintlig spillvattenledning fungerat som kombinerad ledning då dagvatten - med tillstånd eller utan sådant - kopplats till denna med översvämningar och bräddning av avloppsvatten till havet som följd. Enligt kommunen har flera fastighetsägare i området påtalat problem med hantering av ytvatten och högt grundvatten och att problemen ändå inte upplevts som större har sammanhängt med att dagvattnet i hög grad belastat spillvattenledningen. Det måste enligt Va-nämndens mening i ett bostadsområde av nu aktuellt slag ställas stora krav på att vattenavrinningen fungerar bra och att dagvattnet kan separeras från spillvattnet som belastar reningsverket. Det finns inte anledning att ifrågasätta kommunens uppgifter att problemen ökat till följd av den utökade bebyggelsen i området och att bräddningar och källaröversvämningar sammanhängt med svårigheterna att avleda dagvattnet i området. Förhållandena bekräftas av att även vissa av sökandena i nu aktuella mål har drabbats av källaröversvämning under senare år och själva framhållit att marken blivit mer vattensjuk. Kommunens åtgärder att bygga ut dagvattennätet i området för att komma till rätta med problemen får mot denna bakgrund anses nödvändiga.

En ordning som innebär att vattenavrinningen i ett område av nu aktuell typ för många fastigheter skulle lösas genom stenkistor och infiltration kan inte vara att tillgodose behovet att avbörda avloppet på bästa sätt. Någon utredning som visar på att fastigheterna i tillräcklig omfattning själva kan ta omhand sitt dagvatten och på ett bättre sätt än genom anslutning till den allmänna dagvattenledningen föreligger inte heller i målen. Den föreliggande utredningen i målen visar inte annat än att hanteringen av dagvattnet på sätt som nu sker med avledning till stenkista kan medföra negativ inverkan på vattenförhållandena i området. Även om dagvattnet från mark- och takytor på sökandenas fastigheter till stor del kan förväntas infiltreras så påverkas grundvattennivån och därmed också indirekt belastningen på dagvattenledningen. Sökandena har sålunda inte – även om den ekonomiska fördelen att undgå avgiftsskyldighet för tillgång till allmän dagvattenanläggning beaktas – visat att förutsättningar för befrielse från avgiftsskyldigheten föreligger. Sökandenas yrkande om att befrias från anläggnings- och bruksavgift för vattentjänsten dagvatten fastighet eller erhålla återbetalning kan därmed inte vinna bifall.

KP, C HA, C L-S och AB E L har i andra hand yrkat att anläggningsavgiften skall jämkas till en lägre skälig nivå. CF och L-LF har i andra hand yrkat att anläggningsavgiften för deras fastighet fastställs till högst 8 910 kr, inklusive mervärdesskatt. Även övriga sökande har på olika vis uttryckt att avgifterna är orimliga och oskäliga och orättvisa.

Det har inte ifrågasatts annat än att de aktuella avgifterna för dagvatten är korrekt beräknade i enlighet med kommunens va-taxa. Inte heller har påståtts att avgiftsuttaget skulle innebära något otillåtet överuttag i strid med 30 § vattentjänstlagen. Sökandenas andrahandsyrkande grundas i stället på att avgiftsuttaget skulle strida mot kravet på en skälig och rättvis avgiftsfördelning. Annat har inte framkommit än att avgiften för dagvattenanslutning uttas efter vid varje tid gällande taxa. Att CF och L-LFs fastighet påförts en högre avgift än grannfastigheten har sålunda förklarats med att grannfastigheten sedan tidigare varit ansluten till kommunens dagvatten och nu endast påförts avgift för ändamålet dagvatten gata. Avgiftsuttaget kan vare sig mot denna bakgrund eller vad de i övrigt anfört anses strida mot fördelningsregeln i vattentjänstlagen. C L-S och AB E L har framhållit att ledningen i Örnäsvägen dimensionerats för att belastas med fler fastigheter än som ingår i den nu aktuella utbyggnadsetappen och att det därför skulle strida mot skälighet och rättvisa att nu endast debitera ett utvalt antal fastigheter längs med Örnäsvägen. Va-nämnden konstaterar att kommunen successivt har byggt ut dagvattennätet i området och finner inte skäl att mot den bakgrunden ifrågasätta kommunens uttalade avsikt att fortsätta den etappvisa utbyggnaden norr om Örnäsvägen. Det får då förutsättas att fastigheterna där blir betalningsskyldiga enligt då gällande taxa efter att de omfattats av verksamhetsområdet för dagvatten och förbindelsepunkter för deras anslutning upprättats och meddelats dem. Någon avsikt till tidigare påkoppling av dessa fastigheters dagvatten utan avgiftsuttag till den aktuella ledningen i Örnäsvägen har inte framkommit i målen. En annan sak är att ledningens dimension kan ha beräknats för att senare kunna ta emot även detta dagvatten. Vad som sålunda framkommit kan inte anses strida mot fördelningsregeln för avgifterna i vattentjänstlagen.

På grund härav och då inte heller i övrigt framkommit något som skulle medföra att avgifterna strider mot en skälig och rättvis avgiftsfördelning saknas grund för att av sådan anledning medge avgiftsnedsättning för någon av sökandena i målen.

Dagvatten gata

Skyldigheten att erlagga avgifter för bortledande av vatten från allmän platsmark följer av 26 § vattentjänstlagen. Avgiftsskyldighet förutsätter att fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde, att den är bebyggd eller enligt en detaljplan är avsedd för bebyggelse och behöver, eller har nytta av, bortledande av vatten från allmän platsmark. Avgiften skall avse bortledande av vatten från allmän platsmark inom va-anläggningens verksamhetsområde och avgiften kan tas ut när huvudmannen har ordnat de anordningar som behövs för bortledandet och informerat fastighetsägaren härom.

Det behov eller nytta som det talas om i bestämmelsen förutsätter inte något individuellt behov hos den enskilda fastigheten av avledning utan motiveras med att bebyggelseområdet i stort behöver tjänsten och att områdets nytta av dagvattenavledningen naturligen också ligger i fastighetsägarnas intresse.

Genom utredningen är klarlagt att sökandenas bebyggda fastigheter ligger inom kommunens verksamhetsområde för avledning av dagvatten från allmän platsmark och att kommunen har ordnat för bortledandet av vattnet. Det är också klart att de blivit informerade om förekomsten av den allmänna anläggningen.

Utredningen får vidare anses ge vid handen att sökandenas fastigheter i varaktlig mening har nytta av dagvattenavledningen i området. Därmed kan de, inte undgå avgiftsansvar även för den ifrågavarande vattentjänsten som får anses omfattas av samtligas talan även om de uppgivit att de inte vill betala för ”dagvatten” eller ”dagvattentjänsten”.

Sammanfattningsvis skall sökandenas talan således i sin helhet lämnas utan bifall.

I fråga om framställt rättegångskostnadsyrkande konstaterar Va-nämnden att några sådana särskilda skäl för att utdöma ersättning som krävs enligt 14 § 2 st lagen (1976:839) om Statens va-nämnd inte åberopats i målen och inte heller kan bedömas föreligga. Vad som härvid vanligtvis kan komma i fråga som särskilda skäl – fränsett rent processuella försummelser – är då mål kan anses vara av typen pilotmål eller när fastighetsägare drabbats av mycket höga utredningskostnader till följd av en stor utredningsbörda. Några förhållanden av nu antytt slag föreligger inte i aktuella mål. På grund härav och då det inte heller i övrigt framkommit skäl att i strid mot huvudregeln i 14 § 2 st lagen om Statens va-nämnd ålägga kommunen skyldighet att ersätta rättegångskostnaderna skall yrkandena därom ogillas.

Beslut den 15 mars 2012, BVa 12

Mål nr Va 219/09, 224/09, 232/09, 233/09, 7/10, 73/10, 77/10, 79/10, 84/10, 85/10 och 11/10.

Hovrätten fastställde Va-nämndens beslut efter överklagande av vissa av fastighetsägarna.

Dom den 19 november i mål nr M 3455-12.